

Redegørelse nr. R 2 (8/11 2011)

Folketinget 2011-12

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Redegørelse af 8/11 11 om det nordiske samarbejde 2010-2011.

(Redegørelse nr. R 2).

Ministeren for nordisk samarbejde (Manu Sareen):

INDLEDNING

Den nordiske dagsorden var igen i 2010-2011 præget af den nordiske globaliseringsindsats.

Globaliseringsdagsordenen er af samarbejdsministrene og de forskellige fagministre blevet udmøntet i en række projekter, der tilsammen skal ruste de nordiske lande bedre til at klare sig godt i en globaliseret verden. I budgetterne for 2010 og 2011 blev der begge år afsat ca. 70 mio. kr. til globaliseringsinitiativer.

Gennemførelsen af Danmarks formandskab for Nordisk Ministerråd 2010 og det nordiske globaliseringsinitiativ har krævet tæt samarbejde mellem Ministerrådene og Nordisk Råd, både nationalt og i nordisk regi. Regeringen har sat stor pris på det gode samarbejde med Nordisk Råds danske delegation i det forløbne år. Dette samarbejde har været og er centralt for Danmarks rolle i det nordiske samarbejde.

Det nordiske samarbejdes stærke folkelige forankring er en af dets helt store styrker. De mange frivillige bidrager til at knytte bånd mellem de nordiske lande. Samarbejdet berører mange områder af samfundet og derved mange nordiske borgere og virksomheders hverdag.

Redegørelsen drejer sig om de mange samarbejdsområder, der finansieres af det nordiske budget på cirka 935 mio. kr. for 2010. For at holde redegørelsen kort og målrettet er ikke alle nuancer af det nordiske samarbejde berørt.

*I TVÆRGÅENDE EMNER**1. Finlands formandskab for Nordisk Ministerråd 2011*

Finland har formandskabet for Nordisk Ministerråd i 2011. Hovedtemaet for det finske formandskab er klimaforandringer, og frem for at lancere helt nye indsatser har det finske formandskab valgt at fremme og støtte de indsatser, der allerede er sat i værk på området. Gennem samordning af indsatserne skal de nordiske landes allerede stærke position inden for klima- og energipolitikken yderligere styrkes. Derfor støtter det finske formandskab bl.a. tværadministrative aktiviteter og samarbejde med oprindelige befolkninger. Erhvervslivet skal inddrages i indsatsen på klimaområdet, og løsninger på klimaproblemer skal findes på både lokalt og regionalt niveau.

Herudover fokuserer det finske formandskab på forankring af den nordiske globaliseringsindsats, hvis initiativer be-

skrives som hjørnesten i det nordiske samarbejde. Tyngden ligger i at fremme eksisterende indsatser frem for at påbegynde nye. Formandskabsprogrammet lægger vægt på forskning og innovations centrale placering i globaliseringsindsatsen og fremhæver uddannelse og livslang læring som uundværlige redskaber i innovationsbaseret vækst.

Formandskabet vil tillige styrke græsrodsniveauet i det nordiske samarbejde ved at engagere unge i det nordiske samarbejde, styrke sprogforståelsen, fokusere på indsatsen imod grænsehindre og styrke det nordiske kendskab til kulturelle aktiviteter i Norden. Endelig betoner det finske formandskab bl.a., at Nordisk Ministerråds aktiviteter i Nordvestrusland og Arktis komplementerer de aktiviteter, der drives af andre aktører i de pågældende områder.

2. Den nordiske globaliseringsindsats

For Danmark er den fællesnordiske globaliseringsindsats helt central i det nordiske samarbejde. Indsatsen skal ruste Norden bedre til at håndtere globaliseringens udfordringer og muligheder. Indsatsen bygger på nordiske styrkepositioner som veludviklede uddannelsessystemer, ekspertise og forskning, evnen til at udnytte informationsteknologi samt endelig kreativitet på innovationsområdet.

Specifikke nordiske globaliseringsaktiviteter er indarbejdet i afsnittet om sektoraktiviteter.

3. Grænsehindre

Danmark presser fortsat på for at få fjernet urimelige grænsehindre og forebygge nye grænsehindre i Norden. Ud over at fjerne grænsehindre er det vigtigt at identificere hindringer, som kan bunde i, at landenes regelsæt indgår i hver deres tradition og helhed. Hvis en hindring ikke kan fjernes, er information om den helt central.

Som formandskabsland satte Danmark i 2010 grænsehindre på dagsordenen i alle relevante ministerråd. Med grænsehindringsforum har de nordiske lande samtidig fået et godt redskab til at komme grænsehindringsproblemet til livs. På den baggrund blev Nordisk Grænsehindringsforums mandat i 2010 forlænget til 2013 ligesom den danske repræsentant i Nordisk Grænsehindringsforum er blevet genudpeget.

4. Budgettet og budgetprioriteringerne

Udmøntningen af det nordiske budget gennemføres konkret ved, at samarbejdsministrene fordeler midlerne til sektorministerrådene på baggrund af en overordnet politisk prioritering. Herefter foretager sektorministerrådene den konkrete prioritering inden for de respektive områder. Aktiviteterne prioriteres generelt efter tilførsel af størst nordisk nytte.

I Danmark, i de andre nordiske lande og i EU er behovet for at sikre en ansvarlig økonomisk politik blevet skærpet i kraft af den internationale økonomiske krise, der brød ud i 2008. På den baggrund har man i alle de nordiske lande fået et større fokus på, at de begrænsede offentlige midler prioriteres til de områder, hvor der er størst behov.

Danmark har derfor i det seneste år arbejdet aktivt for, at der gennemføres budgetforbedringer i Nordisk Ministerråd, ligesom Danmark f.eks. sammen med en række lande arbejder for tilbageholdenhed på EU-budgettet. Ministerrådet har et årligt budget på ca. 950 mio. kr. Den årlige ramme for Nordisk Ministerråds budget i faste priser og efter valutajustering har ligget nogenlunde konstant siden 2001. Fra dansk side har regeringen foreslået en generel fokusering af Ministerrådets mange forskelligartede aktiviteter med vægt på, hvad der skaber fælles nordisk merværdi. Danmark og de andre nordiske lande har i forbindelse med budgettet for 2012 drøftet, hvordan en konsolidering af budgettet kan understøtte arbejdet med at prioritere og fokusere Nordisk Ministerråds aktiviteter.

Generalsekretæren for Nordisk Ministerråd har i maj 2011 orienteret landene om en række politisk holdbare forslag til en konsolidering af Nordisk Ministerråds budget. Disse forslag vil understøtte arbejdet med at prioritere midler til de projekter inden for Nordisk Ministerråd, der skaber den største nordiske merværdi.

5. Arktisk samarbejde

Det nordiske samarbejde er naturligt udstrakt til at omhandle Arktis. Samarbejdet foregår dels i sektorministerrådene, dels i rammen af det arktiske samarbejdsprogram og har til formål at forbedre levevilkårene for befolkningerne i de nordlige områder samt understøtte social og kulturel udvikling. Der ydes endvidere støtte til miljø- og naturprogrammer, sikring af den biologiske mangfoldighed og bæredygtig udvikling.

Nordisk Ministerråds arktiske samarbejdsprogram råder over ca. 9 mio. kr. årligt, som efter beslutning i Ministerrådet fordeles til en række projekter. Samarbejdsprogrammet er to-årigt. Det aktuelle samarbejdsprogram løber 2009-2011 og prioriterer følgende aktiviteter:

- Nordiske aktiviteter og nordisk medvirken inden for rammerne af Arktisk Råd
- Opfølgning og udbredelse af resultaterne fra nordisk forskning om udviklingen i Arktis vedrørende klimaændringer i Arktis og de oprindelige folks levevilkår samt økonomiske og kulturelle udviklingsmuligheder.
- Nordiske aktiviteter, som bidrager til at sikre en langsigtet arv fra det Internationale Polarår 2007-2008 (IPY).

For at sikre koordination og sammenhæng med den nordiske indsats i Arktisk Råd har den Nordiske Samarbejdskomité (NSK) nedsat en arktisk sagkyndigkomité til at bistå med det arktiske samarbejde. Den arktiske samarbejdskomité består af de nordiske landes samt Grønlands og Færøernes repræsentanter i Arktisk Råd.

Nordisk Ministerråd afholdt den 26. maj 2010 konferencen »Arctic – Changing Realities« med fokus på lokal og global styring af Arktis (»governance«), ressourceudnyttelse i Arktis samt arktiske levevilkår. Konferencen blev til under dansk formandskab for såvel Nordisk Ministerråd som Arktisk Råd.

6. Østsamarbejdet

Nordisk Ministerråds sekretariat koordinerer østsamarbejdet, mens de enkelte fagministerråd leverer vigtige bidrag dertil inden for deres respektive områder. Siden de baltiske landes indtræden i EU har dette samarbejde i stadig større grad drejet sig hen imod fælles aktiviteter med dem, hvori de deltager på lige fod. Derudover har såvel Nordisk Ministerråd som de enkelte fagministerråd aktiviteter inden for den Nordlige Di-

mension, der er et særligt fokusområde for samarbejdet i regionen.

II SEKTORAKTIVITETER

1. Arbejdsliv

Der arbejdes fortsat inden for rammerne af samarbejdsprogrammet for perioden 2009-2012, der blev fremlagt i 2008. Programmet sigter både på aktuelle og langsigtede hovedudfordringer for de nordiske lande. Programmets hovedprioriteter er at fremme arbejdsudbud, sundhed og velfærd i arbejdet samt at følge op på den nordiske arbejdslivsmodells vilkår, udfordringer og tilpasninger. Der er især fokus på de udfordringer, som det nordiske arbejdsmarked står over for som følge af globaliseringen og den demografiske udvikling.

Regeringen arbejder aktivt for, at det nordiske samarbejde på arbejdslivsområdet yder en merværdi for de nordiske lande. Ministerrådsmøderne har til dansk tilfredshed i de senere år været tilrettelagt omkring et aktuelt politisk emne for de nordiske lande. Ministrene havde på det seneste møde i Danmark 2010 en drøftelse af den stigende ungdomsarbejdsløshed og de tiltag, landene har iværksat. Drøftelsen foregik på baggrund af en sammenlignende udredning om ungdomsarbejdsløsheden i de nordiske lande. Ministrene vedtog at fastholde emnet på dagsordenen for kommende drøftelser i nordisk regi, og Finland, der har formandskabet for Nordisk Ministerråd i 2011, har allerede afholdt en formandskabskonference om emnet.

Danmark gennemførte som formandskabsland i 2010 fem konferencer og seminarer om aktuelle emner. Det drejede sig om konferencer om rekruttering af højt uddannet arbejdskraft, »decent work« og outsourcing samt indsatsen mod ungeledighed. Derudover afholdte det danske formandskab ekspertseminaret »Fri bevægelighed for arbejdskraft fra EU til de nordiske lande« samt konferencen »Arbejdsmigranternes arbejdsmiljø og -vilkår i Norden«. Alle fem begivenheder forløb til stor tilfredshed og var godt besøgt af eksperter og embedsmænd fra Norden.

På arbejdslivsområdet er to globaliseringsprojekter startet primo 2011, nemlig »Sammenlignende analyser af arbejdsvilkår, arbejdsmiljø og rekrutteringsforudsætninger« og »Styrkelse af mulighederne for at de nordiske lande får udbytte af nye økonomiske vækstområder«.

2. Erhvervs-, energi- og regionalpolitik

Det nordiske *erhvervspolitiske samarbejde* 2010-2011 har fokus på implementeringen af det samarbejdsprogram for 2011-2013, der blev vedtaget under det danske formandskab i 2010. Samarbejdsprogrammet skal gøre Norden til en førende region, når det gælder innovation inden for grøn vækst og velfærd. Der er igangsat seks fyrtårnsprojekter under dette samarbejdsprogram:

1. Nordisk Innovationsforum skal komme med oplæg til nye, banebrydende, nordiske initiativer inden for grøn vækst og velfærd.
2. En fælles nordisk CSR-strategi skal fremme ansvarlig vækst i Norden og styrke Nordens omdømme og konkurrenceevne i Europa og globalt set.
3. Videncenter for Entreprenørskab skal understøtte erfaringsudveksling og fælles initiativer inden for især uddannelse i entreprenørskab.
4. Et fællesnordisk program for klimavenligt byggeri skal støtte den nordiske byggesektor og medvirke til at gøre

Norden førende inden for levering af klimavenlige løsninger i Europa.

5. En fælles markedsføringsindsats af innovative, nordiske virksomheder skal styrke kontakten og adgangen til udenlandske investorer for SMV'er.
6. Innovation gennem offentlige indkøb og regulering skal øge samarbejdet om innovative offentlige udbud på velfærdsområdet. Et konkret mål er at iværksætte mindst to pilotprojekter pr. land senest i 2012.

De seks fyrtårnsprojekter er alle igangsat, og konkrete resultater kan forventes i 2012 og 2013.

Det *nordiske energisamarbejde* skal bidrage til at nå energi- og klimamålene og på sigt medvirke til omstillingen til grønne vækstsamfund med høj forsyningssikkerhed og bæredygtig energi til rimelige priser. Energiministrene besluttede bl.a. på deres møde i oktober 2010 at intensivere arbejdet med planlægningen og udbygningen af det nordiske eltransmissionsnet for at styrke forsyningssikkerheden og for at kunne håndtere de stigende mængder af vedvarende energi i det fælles elsystem, samt at arbejde for et fælles fleksibelt slutbrugermarked, der omfatter smart-grids mv.

Derudover accelereres samarbejdet om vedvarende energi og energieffektivitet, ligesom der er fokus på samarbejde om viden og udvikling af nye rene energiteknologier som f.eks. energilagring, herunder lagring af vindenergi i vand i tyndt befolkede områder.

Vinderen og evt. runners-up i konkurrencen om at blive Nordisk Energikommune 2011 ventes offentliggjort på statsministrenes Globaliseringsforum 2011. Formålet er at omsætte visionerne om grøn vækst til praksis, og projektet skal også tjene som platform for øget samarbejde mellem kommunerne og til at markedsføre lokale energiløsninger både regionalt og internationalt.

Endelig har de nordiske statsministres arbejdsgruppe for grøn vækst, som de nordiske statsministre nedsatte i 2010, udarbejdet en rapport om grønne vækstpotentialer i Norden. Rapporten ventes præsenteret og drøftet på Globaliseringsforum 2011.

Det *nordiske regionalpolitiske samarbejde* har fokus på en række centrale emner for den regionale udvikling. Det drejer sig bl.a. om de nordiske byregioner, landsbyer og landdistrikters udviklingspotentiale, grænseoverskridende samarbejde, EU's regionalpolitik og globaliseringens udfordringer.

Det danske formandskabsprojekt »Inspirationskatalog – gode eksempler på bæredygtig turismeudvikling i nordiske yderområder« bliver publiceret på Nordisk Ministerråds hjemmeside i løbet af efteråret 2011. Kataloget viser eksempler på nye innovative aktiviteter, som kan bruges som inspirationskilde for turismesektoren og andre lokale aktører – især i yderområderne. Det indeholder over 100 eksempler, som viser, at der rundt omkring i de nordiske yderområder allerede findes stor mangfoldighed og kreativitet. Projektet er udarbejdet i samarbejde med erhvervssektoren.

En væsentlig del af det regionalpolitiske samarbejde er rettet mod erfaringsudveksling og videndeling. Et nyt emne, der er taget initiativ til, er et samarbejde om, hvordan klimaforandringer indgår i den fysiske planlægning generelt i de nordiske lande. Desuden er samarbejdet omkring EU's samhörighedspolitik intensiveret for at sikre de nordiske interesser i forhold til EU's kommende strukturfondsperiode 2014-2020.

3. Fiskeri- og havbrugs-, jordbrugs-, fødevarer og skovbrugspolitik
Der sigtes i henhold til Ministerrådet for Fiskeri, Havbrug, Jordbrug, Levnedsmidler og Skovbrugs (MR-FJLS) ramme-program bl.a. mod udvikling af en konkurrencedygtig produktion, mod at forbedre indsatsen for at imødegå klimaforandringerne, mod at sikre den genetiske mangfoldighed, mod at støtte en bæredygtig udvikling i kyst- og landsbyer og mod at styrke folkesundheden og dyrevelfærden.

Blandt aktiviteterne er etableringen af et offentligt-privat partnerskab om vækstforædling i Norden – aktiviteten er forankret i NordGen (Nordisk Genresource Center). Finansieringen sker med 50 % fra de nordiske lande og 50 % fra private virksomheder. Partnerskabet skal evalueres inden udgangen af 2013.

NordGen (Nordisk Genresource Center) er i 2010-2011 blevet økonomisk og ledelsesmæssigt styrket. NordGen's formål er at fremme en fælles forvaltning af genetiske ressourcer i Norden og på den måde bidrage til fødevarerens sikkerhed og erhvervsudviklingen samt til bæredygtige, retfærdige og transparente løsninger for brug og bevaring af genetiske ressourcer.

Samarbejdet om Ny Nordisk Mad er videreført med forankring i MR-FJLS. Det har et tværsektorielt sigte, der involverer det nordiske Kultursamarbejde. Målet er bl.a. at udbrede kendskabet til »best practice« på fødevarerområdet og at bidrage til udformning af morgendagens løsninger inden for fødevarerinnovation og sundhed baseret på rene og sunde råvarer fra landbrugs- og fiskerisektoren samt fra naturen.

I forbindelse med Expo i Shanghai blev der i nordisk regi gennemført en konference om fødevarerens sikkerhed, hvor den nordiske model for fødevarerkontrol var i fokus. Den danske fødevarerminister og den danske Fødevarestyrelse deltog aktivt i dette nordiske arrangement.

Under det danske formandskab i 2010 havde Færøerne formandskabet for fiskerisamarbejdet i Norden og fastlagde formandskabsprogrammet på fiskeriområdet.

Det nordiske skovforsknings-samarbejde blev præsenteret under IUFRO's (International Union of Forrester Research Organizations) verdenskongres i Seoul med særlig fokus på 25 års jubilæet for arbejdet med Scandinavian Journal of Forrester Research.

4. Økonomi- og finanspolitik

Ministerrådet for Økonomi- og Finanspolitik har på møderne under dansk og finsk formandskab drøftet, hvordan de nordiske lande kunne reagere på de udfordringer, som de i fællesskab står overfor i kølvandet på den internationale økonomiske krise. Drøftelserne er blevet beriget af relevante artikler og policyanbefalinger fra det nordiske økonomiske tidsskrift Nordic Economic Policy Review (NEPR), der udkommer to gange årligt, og som er finansieret af Ministerrådet for Økonomi- og Finanspolitik. Tidsskriftet rekrutterer topforskere fra hele verden og videreformidler økonomisk/politisk forskning på højt niveau samt leverer input til drøftelserne blandt finansministrene. Artiklerne og policy-anbefalingerne i NEPR er blevet et fast punkt på møderne for de Nordiske Finansministre.

Regeringen har i det seneste år kunnet glæde sig over det positive udbytte af det nordiske projekt for at bekæmpe international skatteunddragelse. Projektet er dermed fortsat som en succes. Projektgruppen, som blev nedsat i 2006, varetager fællesnordiske forhandlinger af informationsudvekslingsaftaler på skatteområdet. Hvert af de nordiske lande har nu indgået aftaler med 32 lande og områder med en væsentlig fi-

nansiel sektor. I 2010-11 er der indtil videre indgået aftaler med San Marino, Andorra, Bahamas, Dominica, Grenada, Monaco, Belize, Marshalløerne, Vanuatu, Liberia, Montserrat, Liechtenstein, Seychellerne, Macao og Costa Rica. I løbet af 2011 ventes der indgået flere aftaler. Det nordiske projekt har fået positiv opmærksomhed fra bl.a. OECD og har bidraget til, at de nordiske lande er blandt de lande i verden, der har indgået flest informationsudvekslingsaftaler med finansielle offshore-centre.

5. Ligestilling

Under det danske formandskab i 2010 gennemførte man to ligestillingsprojekter. Det ene satte fokus på, hvordan indsatsen kan bidrage til at rekruttere og omskole arbejdsløse mænd til pleje- og omsorgssektoren, og derved opbløde det kønsopdelte arbejdsmarked. Projektet resulterede i 2011 i en tværnordisk antologi samt en kampagnehjemmeside rettet mod sagsbehandlere og beslutningstagere, der arbejder med gruppen af arbejdsløse mænd. Det andet projekt havde fokus på den sociale kontrol, der udøves i nogle indvandrer miljøer. Projektet omfattede en tværnordisk »camp« for praktikere og resulterede i en inspirationsguide, og et idékatalog. Dette projekt videreudvikles i 2011 i et samarbejde mellem Danmark og det kommende norske formandskab.

I marts 2010 deltog Ministerrådet for Ligestilling ved FN's Kvindekommision (CSW) i New York med to nordiske side events om henholdsvis vold og det kønsopdelte uddannelsesvalg, og de nordiske erfaringer med arbejdet på begge områder.

Der blev ligeledes under det danske formandskab udarbejdet et nyt fireårigt samarbejdsprogram for det nordiske ligestillingsarbejde 2011-2014, der sætter fokus på en række temaer, bl.a. aktiv deltagelse af drenge og mænd. En række aktører fra Norden, Baltikum og Nordvestrusland kom med bidrag til programmet, og Nordisk Råd blev også inviteret til at komme med input. I 2010 blev Nordisk Institut for Kundskab om Køn (NIKK) evalueret. Det var med til at danne grundlag for en endelig beslutning i 2011 om at omorganisere NIKK fra en nordisk institution til et samarbejdsprogram fra 2012.

Endelig blev der i september 2010, som led i formandskabets fokus på Vestnorden, afholdt et fagpolitisk ligestillingsseminar i Ilulissat i Grønland, hvor inviterede NGO'er og embedsmænd diskuterede de vestnordiske ligestillingspolitiske udfordringer. Seminaret blev åbnet af det daværende Medlem af Naalakkersuisut for Ligestilling, Maliina Abelsen.

6. Kultur

Der indgik tre konkrete initiativer i programmet for det danske formandskab 2010: to kulturfora om kultur og klima – et med fokus på kulturarven som blev afholdt på Grønland, samt et med fokus på litteraturen som blev afholdt på Island – og derudover blev der i slutningen af 2010 afholdt en netværkskonference i København for nordiske institutioner mv., der arbejder med promovning af kunst i udlandet. Konferencen lå i forlængelse af de initiativer, som har været iværksat i forlængelse af den fællesnordiske globaliseringsstrategi, nemlig projekterne vedrørende filmfestivalen i Toronto, landskabsarkitekturudstillingen i Shanghai og siden hen den nordiske stand på Salon du Livre i Paris.

I april 2011 besluttede Ministerrådet for Kultur at forlænge det Nordiske Computerspilsprogram i perioden 2012-2015. Beslutningen indebærer et samlet tilskud på 26 mio. kr. Derudover har Ministerrådet besluttet at reservere to mio. kr. til

nordisk musikeksport. Ministerrådet for Kultur vil tage stilling til musiksatsningens konkrete udmøntning i 2011.

Reformen af det nordiske kultursamarbejde, som trådte i kraft i 2007, er blevet evalueret i 2011. Evalueringen er hovedsageligt positiv og peger kun på behovet for enkelte justeringer af især administrativ art. Ministerrådet for Kultur besluttede i tråd med evalueringens anbefalinger at lægge Kulturkontakt Nord administrativt ind under Nordens Institut i Finland (NIFIN), hvorved der forventes en effektiviseringsgevinst på 1 mio. kr. årligt, som overføres til kultur- og kunstinitiativer. Virksomheden under Kulturkontakt Nord fortsættes uændret under den nye administration.

Ministerrådet for Kultur havde i april 2011 et møde med de baltiske kulturministre, hvor man bl.a. drøftede det nordisk-baltiske mobilitetsprogram. Mobilitetsprogrammet blev evalueret i 2010, og den overordnede vurdering var, at programmet er velfungerende og opfylder sin målsætning, om end der er visse forbedringspotentialer, bl.a. i forhold til programmets synlighed. MR-K og de baltiske kulturministre traf i fællesskab beslutning om at fortsætte mobilitetsprogrammet.

7. Lovsamarbejde

Ministerrådet for Lovsamarbejde har givet økonomisk støtte til en konference afholdt under dansk formandskab i 2010 om lovgivningssamarbejdet i Norden. Det blev på konferencen drøftet, hvordan nye grænsehindre undgås, når der vedtages ny lovgivning i de nordiske lande.

Ligeledes har man i regi af Ministerrådet for Lovsamarbejde beskæftiget sig med overførsel af strafafsonere uden for Norden og overførsel af strafafsonere til samfundstjeneste i de andre nordiske lande. Det er i forlængelse heraf blevet besluttet, at iværksætte en sagkyndig udredning om fuldbyrdelse af domme til samfundstjeneste i et andet nordisk land.

På det operative niveau er der fortsat et tæt nordisk samarbejde vedrørende bekæmpelse af organiseret kriminalitet. Samarbejdet foregår blandt andet inden for rammerne af det nordiske politi- og toldsamarbejde (PTN), herunder i den såkaldte E6-gruppe, som blandt andet består af politiet i København, Malmø, Gøteborg, Stockholm og Oslo samt i en særlig Østersø Task Force, hvor også de baltiske lande, Tyskland og Rusland deltager. Det oven for nævnte PTN samarbejde består blandt andet i et netværk af 33 nordiske forbindelsesofficerer, som er placeret i 16 forskellige lande. Der afholdes løbende møder i PTN, hvor der sker erfaringsudveksling mellem de involverede politimyndigheder. Endvidere samles samtlige forbindelsesofficerer hvert tredje år til et møde, som afholdtes 14.-16. juni 2011, hvor blandt andet de fremtidige linjer for samarbejdet blev drøftet.

8. Miljø

Det nordiske miljøhandlingsprogram for 2009-2012 sætter rammerne for miljø samarbejdet. Programmet har fokus på klima og luft, hav og kystzoner, biologisk mangfoldighed og økosystemtjenester samt bæredygtigt forbrug og produktion, herunder kemikalier. Dermed matcher programmet også to af hovedprioriteringerne i den nordiske bæredygtighedsstrategi – bæredygtigt forbrug og produktion samt klima.

Under det danske formandskab i 2010 er der gennemført et sektorprogram for miljø samarbejde, der har fokuseret på temaerne miljø og sundhed, biodiversitet, bæredygtigt forbrug og produktion samt klima.

Konkrete tiltag inden for miljø og sundhed har været rettet mod fremme af en effektiv global regulering af kviksølv gen-

nem forhandlingerne om en kviksølvkonvention. De nordiske lande er særdeles aktive i denne proces. Nordisk Ministerråds globaliseringspulje har finansieret det første forhandlingsmøde i Stockholm i juni 2010. I forbindelse med mødet var der en »side event«, hvor nordiske eksempler på miljøteknologi til reduktion af kviksølvforurening blev præsenteret. Der har været fokus på hormonforstyrrende stoffer med henblik på at øge forståelsen for problemer og udfordringer omkring hormonforstyrrende effekter herunder de såkaldte cocktaileffekter. Det er centralt at skabe en fællesnordisk indsats i det videre arbejde med disse stoffer nationalt og internationalt, herunder i EU. Under formandskabet har der været afholdt workshops med nordiske eksperter og embedsmænd, ligesom der har været en temadiskussion om hormonforstyrrende stoffer på et miljøministermøde.

2010 var det internationale biodiversitetsår. Som et konkret tiltag under det danske formandskab blev lanceringen af en platform for »Business og Biodiversitet« med det formål at inddrage erhvervslivet i beskyttelsen af natur og biodiversitet gennemført. Miljøministeriet har i samarbejde med Dansk Industri afholdt en international workshop om erhvervslivet og biodiversitet.

Bæredygtigt forbrug og produktion er et område, hvor Norden har stærke kompetencer. De konkrete aktiviteter på området har omfattet afdækning af erfaringer inden for bæredygtigt forbrug og grøn livsstil i Norden samt en undersøgelse af mulighederne for nedsættelse af detailhandelens miljøforum i Norden. Der er lanceret en hjemmeside med eksempler på muligheder og barrierer ved at arbejde med bæredygtighed i detailhandelen. Ministerrådet for Miljø har fortsat drøftelserne om fokus på en indsats inden for grøn økonomi og grøn vækst.

Klimaområdet og især de internationale klimaforhandlinger har været præget af opfølgning på COP16 i Cancun, der byder på en større implementeringsdagsorden. I det nordiske samarbejde er der bl.a. lagt vægt på udviklingen af mekanismer, der skal imødegå afskovning i udviklingslandene, samt udvikling af det globale marked for handel med CO₂-kvoter. Under dansk formandskab i 2010 er der bl.a. udarbejdet en rapport om perspektiverne for nordisk samarbejde om udvikling af det globale marked for handel med CO₂-kvoter. På den baggrund er der igangsat en første fase af et pilotprojekt om opskalering af reduktionsindsats i ulandene, herunder muligheder for brug af nye markedsmekanismer. Hertil kommer, at den nordiske gruppe for globale klimaforhandlinger (NOAK) løbende har udvirket forskellige arbejder til støtte for de internationale klimaforhandlinger. Under finsk formandskab har NOAK fortsat arbejdet på områder, hvor fællesnordiske indsatser eller interesser kan understøtte den videre forhandlingsproces. Målet er at opnå en samlet global klimaaftale under UNFCCC.

9. Uddannelse og forskning

Under det danske formandskab i 2010 blev der udarbejdet en ny strategi for uddannelses- og forskningssamarbejdet for 2011-2013 med titlen »Kunnskap for grønn vekst og velferd«. Den blev fremlagt ved Nordisk Råds session i november 2010. Hovedtemaerne er: forskning – innovation – uddannelse, sprog – sprogforståelse og informations- og kommunikationsteknologi.

Nordplus' rammeprogram er Nordisk Ministerråds største kontinuerlige uddannelsesprogram og det største nordisk-baltiske samarbejde. En ekstern evaluering af Nordplus, som

blev offentliggjort i januar 2011, indgår i Nordisk Ministerråds forberedelse af næste generation Nordplus. Effektivisering af administrationen af Nordplus er et centralt emne i den forbindelse.

Rådgivningsgruppen for højere uddannelse (HÖGUT) har koncentreret sig om udbygning af programmet for nordiske masteruddannelser og kvalitetssikringen heraf. Endvidere har en formandskabskonference om profilering af nordiske styrkepositioner inden for nordiske videregående uddannelser og forskning i globale sammenligninger igangsat en proces frem mod klassifikation af højere uddannelsesinstitutioner i Norden. Da forsker- og studentermobilitet var prioriterede områder i Danmarks sektorprogram, blev der den 23. november 2010 desuden afholdt en konference mellem Danmark, Tyskland, Litauen, Nordisk Ministerråd og Baltic Development Forum med det formål at identificere og adressere barrierer i forhold til at øge strategisk mobilitet i regionen.

Nordisk Skolesamarbejde (NSS) har fortsat fokus på at øge andelen af unge, der får en kompetencegivende uddannelse og på at reducere ungdomsledigheden. Endvidere arbejdes der med talentudvikling, kreativitet, innovation og entreprenørskab, herunder kultur i skolen. NSS bidrog økonomisk til afholdelse af en konference om talentudvikling og kreativitet i naturvidenskab i Norden i september 2010 i Sorø. Endvidere afholdtes i august 2010 i Svendborg sommerskolen »Emax Nordic«, som var en iværksætterkonkurrence med fokus på innovation og iværksætteri for unge mellem 18 og 25 år fra Norge, Sverige, Finland og Danmark.

Det nordiske Samarbejde om Voksnes Læring (SVL) har som indsatsområde videreudvikling af effektive strategier for voksnes fortsatte deltagelse i livslang læring, herunder forbedring af læse, skrive- og it-færdigheder for kortuddannede voksne. På opdrag af SVL blev der i juni 2010 afholdt en konference i København om motivation og lysten til og interessen for som voksen at lære nyt.

Inden for det nordiske sprogsamarbejde arbejdes der fortsat med implementeringen af Den Nordiske Sprogdeklaration. Dette arbejde foregår i regi af Nordisk Sprogkampagne og med diverse nationale tiltag.

På forsknings- og innovationsområdet er det nordiske samarbejde stadig centreret om gennemførelsen af Det Nordiske Topforskningsinitiativ med fokus på klima, energi og miljø. Programmet er et fællesnordisk forskningssamarbejde inden for seks tematiske delprogrammer. Der er nedsat programkomitéer til initiativets delprogrammer og udbud af midler har fundet sted. Initiativet finansieres af midler fra Nordisk Ministerråd, nationale midler og midler fra tre nordiske institutioner: NordForsk, Nordisk InnovationsCenter og Nordisk Energiforskning.

Gennem de seneste år er der etableret væsentlige globaliseringsprojekter til yderligere at styrke det nordiske forsknings- og innovationsrum (NORIA). Et af globaliseringsprojekterne handler om at videreudvikle NORIA, hvor der bl.a. sættes fokus på studerendes og forskeres mobilitet og på at styrke forskningssamarbejdet mellem de nordiske lande yderligere.

Der er igangsat et uddannelsesforsknings- og formidlingsinitiativ, der skal styrke Nordens position inden for uddannelsesforskningen. Der er etableret et globaliseringsinitiativ om eScience, der bl.a. skal udvikle nye forskningsmetoder og -værktøjer inden for informations- og kommunikationsteknologier og sætte fokus på højere uddannelse inden for området.

10. Social- og sundhedspolitik

På social- og sundhedsministermødet i juni 2010 besluttede ministrene, at de nordiske lande inden udgangen af 2010 i fællesskab at etablere en øget adgang til udveksling af oplysninger, herunder historiske, mellem de nordiske landes centrale sundhedsmyndigheder om autorisationsforhold, som kan have betydning for de pågældende landes behandling af konkrete autorisationssager. I 2010 og første halvår af 2011 har der været gentagne drøftelser af det nordiske samarbejde vedrørende autorisation af læger og andre sundhedspersoner, og man er på nuværende tidspunkt i gang med at kortlægge, hvilke yderligere oplysninger, der skal gives øget adgang til ud over den eksisterende ordning. Derudover arbejder man på en teknisk løsning, der kan sikre en smidigere udveksling af oplysninger mellem landene.

På sundhedsområdet har det danske formandskab i 2010 sat fokus på nordisk samarbejde om højt specialiserede funktioner. Der blev i efteråret 2010 nedsat en nordisk ekspertgruppe om emnet. Ekspertgruppen skal generelt beskrive formål, rammer, muligheder, vanskeligheder og væsentlige problemstillinger ud fra den nye udfordring at arbejde på tværs af landegrænser. Ekspertgruppen arbejder endvidere på, at definere mulige fælles krav og kriterier til, hvornår det er hensigtsmæssigt at placere en funktion i Norden. Formålet er at skabe et kvalificeret grundlag til på sigt, at kunne identificere konkrete højt specialiserede funktioner, hvor det vil være hensigtsmæssigt at samle funktionen ét sted i Norden. Ekspertgruppen skal afrapportere ved udgangen af 2011.

Under det danske formandskab har der på det sociale område været særlig fokus på forebyggende indsatser over for familier i risiko for social eksklusion. På Ministerrådet for Social- og Sundhedspolitik møde i juni 2010 blev det besluttet, at Ministerrådets projektmidler i årene 2011-2012 prioriteres til dette tema. Nordisk Velfærdscenter har efterfølgende fået mandat til sammen med en følgegruppe at implementere projektet. Fokus vil være på aktuel forskning på området, gode eksempler på tidlig indsats i de nordiske lande, forenklet adgang til service fra brugerens perspektiv og barnets mulighed for at tilkendegive sin holdning.

Social- og sundhedsministrene drøftede på ministerrådsmødet i juni 2010 den nordiske globaliseringsindsats. Ministerrådet for Social- og Sundhedspolitik leder to af de syv projekter i globaliseringsinitiativet for helse og velfærd: projektet om inkludering af udsatte grupper på arbejdsmarkedet og projektet om sundhedsfremme og forebyggelse.

I relation til det danske formandskabs fokus på grænsehindre har Ministerrådet for Social- og Sundhedspolitik i et samarbejde med Ministerrådet for Arbejdsliv nedsat en tværssektoriel ekspertgruppe, der er i gang med at kortlægge grænsehindre på området for social sikring, herunder arbejdsmarkedsrelaterede ydelser.

11. Uformelt samarbejde

Forbrugerpolitik

Forbrugerministrene har vedtaget et nyt nordisk samarbejdsprogram for det uformelle samarbejde på forbrugerområdet 2011-2013. Embedsmandsgruppen for nordisk samarbejde på det forbrugerpolitiske område (Nordisk Konsumentgruppe) har udvekslet erfaringer om aktuelle forbrugerpolitiske problemområder, ligesom der har været myndighedssamarbejde, herunder tillige om håndhævelses- og klagemuligheder. Konsumentgruppen har endvidere drøftet EU-regulering, – såvel konkrete forslag som implementering, ligesom gruppen

har haft en drøftelse med EU-Kommissionen om dens »Consumer Markets Scoreboard, related market studies and Consumer Empowerment Survey«.

Asyl og indvandring

Den Nordiske Samrådsgruppe på højt niveau for Flygtningespørgsmål (NSHF), som består af de nordiske ministre med ansvar for asyl og indvandring, er et uformelt forum, hvor der sker en løbende informations- og erfaringsudveksling om aktuelle emner på udlændinge- og integrationsområdet og om udviklingen i de enkelte nordiske landes politik på området.

Finland varetog formandskabet for NSHF i 2009-2010, mens Sverige har formandskabet i 2010-2011. I august 2011 overtog Island formandskabet frem til august 2012. I de seneste år har der i dette meget udbytterige samarbejde bl.a. været særlig fokus på stigningen i antallet af uledsagede mindreårige, Dublin-forordningen, asylprocedurer og udsendespolitik. I 2010 blev spørgsmålet om de nordiske landes praksisser i forhold til hjemsendelse af nordiske statsborgere debatteret. I den forbindelse modtog Danmark i november 2010 en rekommandation af Nordisk Råd, som blev besvaret af Integrationsministeriet i maj 2011.

III AFSLUTNING

Den internationale økonomiske krise har vist, at vi fortsat må fokusere på Nordens evne til at udnytte globaliseringens muligheder og håndtere dens udfordringer. På områder, hvor de nordiske lande før kunne regne sig som de førende i verden, er de nu under konkurrence.

De nordiske lande er kendetegnet ved på den ene side at rumme en stor mangfoldighed og på den anden at bygge på et stærkt kulturelt og værdimæssigt fællesskab. Dette giver Norden et bredt og solidt fundament for at løfte de opgaver og udfordringer, som verden byder på i dag. Fundamentet er imidlertid ikke nok. Der skal også bygges på det! De nordiske befolkninger har allerede vist vejen: Gennem udnyttelse af de nordiske kompetencer agerer befolkningerne på de muligheder og udfordringer, som globaliseringen byder os. De nordiske landes regeringer skal følge dette gode eksempel.

Det nordiske samarbejde skal gøre livet lettere for nordboerne. Det skal sætte borgere og virksomheder i centrum. Det skal tage fat om de konkrete problemer, og det skal tilføre merværdi. Ikke kun for de særligt interesserede, men for brede grupper af befolkningerne. Indsatsen mod grænsehindre og den nordiske globaliseringsindsats er vigtige værktøjer i den sammenhæng. Og i begge tilfælde er det vigtigt for de nordiske borgere – og det nordiske samarbejde som sådan – at fokus og fremdrift fastholdes, så der kommer konkrete resultater til gavn for de nordiske borgere. På den måde styrker man Norden, og samtidig synliggør man det nordiske samarbejde.

Den vigtige globaliseringsdagsorden kræver løbende økonomiske prioriteringer i budgettet inden for den tid enhver tid eksisterende rammer. Det vil regeringen fortsat arbejde for. Disse prioriteringer fordrer til gengæld, at pengene bruges bedst muligt. Derfor lægger regeringen vægt på, at der opstilles konkrete målsætninger for globaliseringsindsatsen. Det er afgørende, at der er politisk vilje til at fokusere indsatsen og gennemføre vanskelige beslutninger, hvis det nordiske samarbejde fremover skal have gennemslagskraft og synlighed.

Også i det bredere perspektiv er det vigtigt, at det nordiske samarbejde fungerer målrettet og effektivt. I en tid med knappe ressourcer skal hver krone give nordisk merværdi. Det kræver, at der konstant arbejdes med at fokusere og prioritere Nordisk Ministerråds mange forskelligartede aktiviteter med vægt på, hvad der skaber nordisk merværdi. Samtidig skal de aktiviteter, som finder sted i nordisk regi, koordineres med øvrige internationale, bilaterale og nationale aktiviteter, så det giver størst mulig nordisk merværdi.

Regeringens ambitionsniveau for det nordiske samarbejde er fortsat højt. Det er afgørende, at samarbejdet har konkret

indhold og skaber resultater til gavn for Nordens borgere. Det er lige så vigtigt, at landene bliver ved med at se på, om det nordiske samarbejde er på ret kurs, eller om det kan gøres bedre.

Hermed slutter redegørelsen.
